Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 30 Montgomery St. Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237, (201) 434-0807, з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюз (201) 451-2200, з Ню Йорку (212) 227-5250

РІК LXXXIX. Ч. 234. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК. СВОБОДА, П'ЯТНИЦЯ, 10-го ГРУДНЯ 1982 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, DECEMBER 10, 1982 No. 234. VOL. LXXXIX.

Помер Юрій Кістяковський

Д-р Юрій Кістяковський (фото з 1950-их років)

Кеймбридж, Масс. — Д-р Юрій Б. Кістяковський, видатний український фізико-хемік, який працював над виробом першої атомової бомби, а відтак став одним із речників груп, що виступають проти нуклеарної зброї помер тут у своєму домі. Йому було 82 роки.

Д-р Ю.Б.Кістяковський народився у Києві 18-го листопада 1900 року, як син Богдана Кістяковського, відомого правника, соціолога і філософа права, автора численних праць і редактора творів Михайла Драгоманова. Ю. Кістяковський вихав з України після Першої світової війни і студіював в Берліні, де здобув ступінь доктора. До ЗСА виїхав у 1926 році, а американське громадянство отримав у 1933 році. В тому році став теж повним професором Гарвардського університету, де і залишився до кінця свого життя, в роках 1947 до 1950 як голова хемічного відділу, а від 1971 вже як професор-емерит.

В часі Другої світової війни, в роках 1944-45, Ю. Кістяковський був керівником відділу вибухових речовин атомової лабораторії в Льос Аламос, Н.М. Він запланував спосіб уложення вибухових матеріялів для детонації атомової бомби. За цю свою працю д-р Кістяковський отримав медалю заслуги від президента. В роках 1959 до 1961 д-р Кістяковський був дорадником президента Д. Айзенгавера в справах науки і технології. Він належав до групи дорадників Агенції контролі зброї і розброєння при американському уряді від 1962 до 1967 року, але зрезигнував зі свого посту як дорадник у справах зовнішньої політики у 1967 році через непорозуміння із президентом Джансоном щодо війни у В'єтнамі.

Д-р Кістяковський в останніх роках був сильним речником проти нуклеарної зброї і очолював товариство, яке старалося вплинути на контролю зброєння і тим зменшити небезпеку атомової війни. Він кількакратно критикував зовнішню політику президента Рональда Регена.

Д-р Кістяковський залишив понад 200 праць із фізико-хемії переважно з кінетики реакцій у газовій фазі і структури полоатомових молекул, студій детонаційних хвиль та ін.

Останні роки свого життя д-р Кістяковський хворів на рака але причини смерти не подано. Він залишив дружину та одну дочку Віру, що є також відомою із своїх наукових праць в ділянці фізики.

Покійний був членом Наукового Товариства ім. Шевченка в ЗСА. Слід відмітити що обидва вуйки Покійного так як і його батько, брали активну участь в українському науковому і політичному житті.

Володимир Кістяковський був видатним фізико-хеміком, а Ігор правником, що за часів правління гетьмана Петра Скоропадського займав пост міністра внутрішніх справ.

Хоча „Ню Йорк Таймс" з сі середи, 8-го грудня ц.р. подав довшу вістку про смерть цього видатного науковця, крім згадки, що він народився в Києві не подає нічого про його національність. Як відомо д-р Кістяковський ще в 1959 році у відповідь на лист тодішнього редактора „Свободи" А. Драгана підкреслив, що він українського роду, помимо того, що часто подають в американській пресі, що він росіянин.

Відбувся З'їзд курінних Уладу Старших Пластунів

Група учасників З'їзду з головою КПС Євстахією Гойдиш.

Ню Йорк, Н.Й. — Тут в Пластовому Домі відбувся в суботу, 4-го грудня ц.р., З'їзд курінних старшопластунських куренів в ЗСА. Улад Старшого Пластунства охоплює пластунів і пластунок у віці від 18 до 31 року життя. В ЗСА є біля 1,000 старших пластунів.

З'їздом провадили члени новообраної Крайової Референтури УСП, а саме: Роман Юзенів, ОХ — крайовий референт, Ореста Федун, ЧП — заступниця, і Марта Коломиєць, ПС — писар. Цю Референтуру УСП вибрано на 15-му Крайовому З'їзді УСП, який відбувся 21-го серпня ц.р. на „Вовчій Тропі".

На З'їзді були курінні: Ірка Кобзяр — „Шостокрилі", Роксоляна Мисило — „Ті, що греблі рвуть", Ляриса Сигіда — „Верховинки" Марійка Костів — „Спартанки", Марта Теслюк — „Чорноморські хвилі", Леся Слободян — „Чортополохи", Олесь Лабунька — „Орден Хрестоносців" та представники куренів: Мирон Пеняк — „Побратими", Ігор Черник — „Чорноморці", Марта Коломиєць — „Перші Стежі" та Юрій Мізюк — представник Осередку Праці УСП в Трентоні.

Після відкриття обговорено актуальні справи УСП та діяльність куренів, а тоді відбулась дискусія над пробле мами, які заторкують Пласт.

Ст. пл. Марійка Мотиль („Шостокрилі"), комендантка табору юнацок на Ювілейній Міжкрайовій Пластовій Зустрічі, подала свої завваження відносно ЮМПЗ, а головно про стан юнацтва, про вживання української мови, наставлення

(Продовження на ст. 3)

Пропонують зменшення видатків на медичну допомогу

Вашінґтон. — Департамент здоров'я і обслуговування людей запропонував новий бюджет, в якому зменшено видатки на програми Медікер і Медікейд на 5,2 більйона доларів в наступному році. Ці зменшення мають наступити теж у заплатах лікарям.

У цій пропозиції державна допомога для хворих бідних людей і пенсіонерів — мала б зменшитися до 19,3 більйона доларів річно, починаючи від 1-го жовтня 1984 року. Департамент хоче зменшити ріст видатків на Медікер на 2,6 більйона доларів так, щоб в наступному році бюджет не переходив 63,1 більйона. Заощадження мають прийти з рахунків у лікарнях та заплатах лікарям.

Припускають, що деякі з тих пропозицій зустрінуть опозицію так в Палаті Репрезентантів, як і в Сенаті. В Палаті Репрезентантів будуть протестувати проти такого зменшення бюджету на здорові цілі демократи, а в Сенаті певна частина республіканців правдоподібно причуиться до членів демократичної партії в опозиції до пляну Департаменту здоров'я.

У програмі Медікер, Уряд оплачує лікарську опіку 26 мільйонам старших віком і трьом мільйонам інвалідів. Медікейд дає фінансове забезпечення лікарської опіки 22 мільйонам незаможних громадян.

Одна із нових пропозицій забороняє Урядові платити за шпитальну опіку нуждарів. Якщо ця пропозиція перейде, вона заощадить Урядові 755 мільйонів доларів в наступних п'ятьох роках. Інша пропозиція має в тому самому часі заощадити 194 мільйони доларів, якщо схвалять приписи, що родина має нести фінансову відповідальність за своїх старших членів, які перебувають в старечих домах.

Вивінували бомбардувальники кружляючими ракетами

Вашінґтон. — Командування американських повітряних сил повідомило у вівторок, 7-го грудня, що вже наступного тижня перша ескадра бомбардувальників типу Б 52Ґ озброєна 12-ма кружляючими ракетами з ядерними головками будуть переведені в стан постійної підвищеної боєготовости, почнаючи тим самим нову еру в арсеналі стратегічного нуклеарного озброєння. Вистрілювані з повітря кружляючі ракети є першою зброєю такого типу, що буде включена в арсенал збройних сил ЗСА. Морські та наземні типи тих ракет покищо в стані випробування.

Повідомлення говорить, що перша ескадра з 16 спеціяльно перероблених бомбардувальників типу Б 52Ґ з 12-ма ракетами, підвішеними під крилами літаків, буде перебувати в постійній бойовій готовості на військово-повітряній базі Ґріфіс недалеко міста Ровм у стейті Ню Йорк від 16-го грудня. Ядерна головка на ракеті буде дорівнювати 300 мегатонн вибухового матеріялу, тобто буде дорівнювати 300,000 тоннам ТНТ, згідно з оцінкою Міжнародного лондонського інституту стратегічних досліджень.

Для порівняння подається, що кожна з 10-ти головок на ракеті МХ дорівнює 350 мегатоннам, а бомба, скинута на Гірошіму дорівнювала 20,000 тоннам ТМТ

Кружляючі ракети — це реактивні літаючі торпеди, які можуть бути заряджені ядерними або звичайними головками. Їх малі розміри та низький і відповідний до рельєфу місцевости політ, унеможливлює сучасним радарам викрити їх, і, таким чином, вони є смертельною небезпекою для повітряної оборони і танкових армій СССР.

Пакістан не продуковуватиме ядерної зброї

Вашінґтон. — Президент Пакістану Могаммед Зія Уль Гак заявив у вівторок, 7-го грудня, президентові Рональдові Реґенові, що його уряд не заціхавлений у придбанні чи власному виробництві ядерної зброї, але Пакістан старається придбати ядерну техніку „для мирних цілей".

Заяву пакістанський лідер склав під час переговорів з президентом Реґеном у Білому Домі. Президент підтвердив зобов'язання ЗСА виконати шестирічну програму економічної та військової допомоги Пакістанові в сумі 3,2 більйона доларів. Ця допомога була умовно пов'язана з відмовою Пакістану виробляти ядерну зброю.

Після зустрічі в Білому Домі речник Адміністрації сказав: „Ми вступили у відносини, пов'язані з ядерним питанням, переконані, що це буде найкращою нагодою вплинути на Пакістан, дати йому більше безпеки, більше довір'я".

Уважають, що Е.Рузвелт була найкращою Першою Лейді

Ню Йорк, Н.Й. — За весь час існування ЗСА було 42 Перші Лейді, дружини президентів, і їх усіх піддано перегдядові, щоб визначити місце кожної в історії країни.

Цей перегляд і його висновки, очевидно, не вдовольняють всіх, бо в такій ситуації тяжко сподіватися „об'єктивности", але тим часом 700 людей перше місце серед усіх Перших Лейді визначили для Елеонори Рузвелт, дружини найпопулярнішого демократичного президента Америки Франкліна Делано Рузвелта. Під час останнього кінця тижня зібрані на конференції тут, у Гантер коледж, дійшли до такого висновку. Учасниками тієї конференції були історики, письменники, журналісти і колишні працівники Білого Дому. Вони розглядали кожну Першу Лейді, починаючи з Марти Вашінґтон і кінчаючи на Ненсі Реґен, під кожним кутом і визнали „найбільш достойною Пані Президентовою" Елеонору. До цього ж висновку прийшли незалежно від конференції сто американських істориків, яких опитано минулого вересня листовно про їхню думку щодо цього.

Головним промовцем на конференції була Абіґейл МекКарті, авторка і дружина колишнього демократичного сенатора з Міннесоти і невдалого кандидата на номінацію на президента з рамени Демократичної партії Юджина МекКарті. Конференцію спонзорував Гантер коледж і Інститут ім. Елеонори Рузвелт. Це перша конференція в історії ЗСА, що була цілковито присвячена дружинам президентів.

У ВАШІНҐТОНІ ВБИЛИ ТЕРОРИСТА

Вашінґтон. — Конфронтація поміж поліцією і терористом, який хотів висадити в повітря пам'ятник Вашінґтонові, обеліск заввишки 555 стіп, якщо не буде здійснено його вимоги розпочати широкий діялог про зло нуклеарної зброї по всіх установах і інституціях в ЗСА, закінчилися у середу, увечері, 8-го грудня, смертю від поліційних куль цього противнуклеарного активіста, Дейвида Меєра з Флориди.

Д. Меєр, якому було 66 років, під'їхав до обеліска вранці цього дня у середньої величини тягарівці і погрозив, що він має 1,000 фунтів динаміту в ній і електронічний прилад на собі, що ним може спричинити вибух навіть з віддалі і обернути в руїну цей національний пам'ятник.

Вашінґтонська поліція, ФБІ, служба охорони парків і інші групи озброєних офіційних людей, що їх завданням є пильнувати спокій і порядок в столиці, мали всі підстави трактувати погрози Меєра поважно, тому велися затяжні переговори, щоб закінчити цей інцидент без втрат у майні і людях. З Меєром мав ще бути спільник, скритий у тягаровому авті, якого проте пізніші пошуки не виявили. Д. Меєр переговорював на протязі майже 10-ти годин на його вимогу тільки з журналістом, Стівом Комаровим з Ассошіейтед Пресс, який зголосився на цю місію добровільно. Але переговори не мали успіху.

Тоді під вечір, коли стемніло, раптом крита тягарівка рушила з місця, що змусило озброєних поліціянтів і агентів ФБІ до рішучої дії: вони побоювалися, що ця тягарівка з вибуховими речовинами в розгоні швидкого руху може стати бомбою в середмісті Вашінґтону й нанести неймовірні шкоди. Влучні постріли в опони тягарівки причинилися до того, що вона перевернулася. Далі була віддана сальва пострілів, від яких і згинув Д. Меєр. О годині 7:35 вечора вся небезпечна справа закінчилася: з воза забрано тіло Д. Меєра, спільника в нього не було, як не знайшли тут і вибухових речовин.

Тим часом стало відомо, Меєр був в армії під час Другої світової війни тренований як знавець хемічних речовин для фарбування і майстер різних приладь. Він постійно проживав в Маямі, мав також кримінальний рекорд — був заарештований двічі за продаж наркотиків. Дуже активний у русі за замороження нуклеарної зброї, він був учасником частих протестних демонстрацій, а навіть їх організатором. У Вашінґтоні він перебував не раз, де його були заарештували за роздачу без дозволу друкованих матеріялів проти нуклеарного озброєння.

В Північній Ірляндії згинуло 16 осіб

Беллікеллі, Північна Ірляндія. — Загальне число жертв бомбових нападів тут у понеділок і вівторок, 6-го і 7-го грудня, зросло до 11 британських вояків і 5 цивільних осіб вбитих. Прем'єр-міністер Марґарет Тачер заявила в Лондоні, що її уряд „не буде спочивати, поки ці безпощадні вбивці не будуть поставлені перед судом".

Інших 66 осіб, більшість з них британські вояки, були поранені під час вибуху в переповненому барі, коли впала бетонова стеля на підлогу танцювальної залі. Більшість потерпілих — це були молоді британські вояки з недалекого гарнізону і 4 жінки.

М. Тачер, виступаючи в парляменті, назвала напад „убивством невинних" і додала, що це вбивство було „продуктом зла і хворих голів".

До підставлення бомби признались ірляндлдські ліві терористи.

У світі

В ДАЛЬШОМУ ПОЛЮВАННІ НА ТЕРОРИСТІВ в Італії у вівторок, 7-го грудня, італійська поліція, озброєна автоматами і одягнена в кулепробивний одяг, зупинила переповнений автобус на вулиці Риму і арештувала двох, давно розшукуваних провідних терористів, Люіджі Новеллі та його дружину Маріну Петрелля. Обоє вони належали до римської групи „Червоних бригад".

ПУБЛІЧНІ СТРАЧЕННЯ В КИТАЇ ПРОДОВЖУЮТЬ традиції „культурної революції". Як повідомила пекінська преса, на передмісті Пекіну було страчено п'ять осіб на очах багаточисленних глядачів. Страчених обвинувачували в насильстві. Інша китайська газета повідомила, що в Шанґаї страчено публічно робітника за вбивство свого товариша.

НОВИЙ ІТАЛІЙСЬКИЙ УРЯД ЗАПРИСЯЖЕНИЙ щойно тиждень тому, знову, здається, переживає кризу. Керівники двох малих партій, які входять до коаліції, обвинуватили християнських демократів у "нездорових амбіціях і агресивності". Лідер соціялістів Беттіно Кракзі також обвинуватив християнських демократів у „глупоті та абсурдних гегемоністичних амбіціях", а керівник соціял-демократичної партії Мікеле ді Гезі обвинуватив християнських демократів у „сильній агресивності та намаганні підпорядкувати собі менші партії, які входять у склад коаліції".

ЯК ПЕРЕДАЛИ ЗАХІДНІ КОРЕСПОНДЕНТИ з Бонну, Західня Німеччина, ЗСА і Західня Німеччина погодилися у вівторок, 7-го грудня, про те, що союзникам потрібний ще деякий час для того, щоб зняти санкції проти Польщі навіть після того як власті військового режиму припинять військовий стан у цій країні.

ПОЛЬСЬКІ ВІЙСЬКОВІ ВЛАСТІ ОСТАННІМ ЧАСОМ звільнили багато інтернованих послідовників забороненої профспілки „Солідарність", але, як повідомляють західні кореспонденти, є багато доказів того, що провідні активісти „Солідарности" можуть бути притримані в таборах інтернування навіть після припинення дії військового стану.

АРМОНДО ВАЛЬЯДАРЕС, КУБИНСЬКИЙ ПОЕТ, який був недавно звільнений з кубинської в'язниці, де він просидів 22 роки, виемігрував до Франції та живе в Парижі. Він повідомив у вівторок, 7-го грудня, що поїде до ЗСА, щоб взяти церковний шлюб в Маямі зі своєю дружиною Мартою. Подружжя Вальядарес було одружене в 1969 році цивільним шлюбом у тюрмі, де Армандо відбував 30-літнє ув'язнення. Марта виїхала до ЗСА у 1972 році, коли її батько був звільнений з тюрми і переїхав на проживання до ЗСА. Мати і сестра Вальядареса покищо залишаються на Кубі, хоч режим Кастро обіцяв випустити на волю також і їх.

О. ПОПОВИЧ ВИВЕЗЛИ НА ЗАСЛАННЯ

Оксана Попович

Амстердам, Голляндія (УІС „Смолоскип"). — Сюди дісталася вістка, що відому учасницю української визвольної боротьби, члена Української Гельсінкської Групи, довголітнього українського політв'язня Оксану Попович з кінцем жовтня 1982 року вивезли на 5-річне заслання.

О. Попович народилася 30-го січня 1928 року. Походить з родини відомого українського письменника Леся Мартовича. В часі Другої світової війни брала участь в українській визвольній боротьбі. Була арештована і відбула 10 років ув'язнення (1944-1954). 28-го жовтня 1974 року була заарештована і засуджена у лютому 1975 року (якраз в році Міжнародного Року Жінки) на 8 років ув'язнення і 5 років заслання. Ув'язнення відбувала в Мордовських концтаборах разом з іншими українськими жінками. У лютому 1979 року стала членом Української Гельсінкської Групи.

Літом 1982 року була вивезена до тюрми в Саранську, звідки її етапували на заслання. Вона інвалід і може порушуватися лише при допомозі милиць.

Судять литовця

Темпа, Фла. — Тут почався в понеділок, 5-го грудня ц.р., суд над колишнім посадником столиці Литви Ковна. Казисом Пальцявскасом, якого оскаржують у співпраці з нацистами в часі Другої світової війни та за фальшиві зізнання при в'їзді до ЗСА.

Прокуратура доказує, що Пальцявскас говорив неправду, виповняючи в 1949 році прохання про дозвіл приїхати до ЗСА, передусім замовчавши факт, що він був посадником Ковна в часі від 1941 до 1942 року. В проханні він подав, що був міським урядником в часі від 1940 до 1943 року.

Прокуратура старається доказати вину Пальцявскаса і в наслідок чого відібрати в нього американське громадянство, а відтак депортувати його.

В Америці

АВТОВА ФІРМА КРАЙСЛЕРА, ЯКА МАЄ СВІЙ філіял в Канаді, веде далі інтенсивно переговори з її страйкуючими канадськими робітниками, які вийшли на страйк ще 5-го листопада, вимагаючи щоб їхні платні були зрівняні з заробітними платнями їхніх американських колег, що дістають від Крайслера на годину переважно три доляри більше. Досі переговори зі страйкарями не дали позитивних наслідків, хоч працедавці готові дещо підвищити канадцям платню. Якщо перед наступним понеділком обидві сторони не домовляться, то це позбавить робітників різдвяної платні разом на 4,5 мільйона доларів. Американські робітники, які ухвалили тимчасовий контракт з фірмою перед самим страйком канадців, дуже зацікавлені в тому, щоб ця різномова між Крайслером і його канадськими 10,000 робітниками нарешті закінчилася, бо фабрики Крайслера у ЗСА використовують певні деталі авт, виготовлені в Канаді. Хоч канадське відгалуження Крайслера становить тільки одну четверту продукції американської, то все таки, коли вичерпаються запаси частин авт, зроблених в Канаді, доведеться Крайслерові тут також зменшувати свою продукцію, отже позвільняти велику кількість робітників.

ВСЕ БІЛЬША КІЛЬКІСТЬ АМЕРИКАНЦІВ, роблячи свої закупи харчів, вживають дармові купони, що їх пропонують різні харчові компанії, чи то розсилаючи їх на відомі їм адреси, чи то пропонуючи окремі брошури і журнали, повні купонів, по супермаркетах і в періодичній пресі тощо. Минулого року 102,4 більйона купонів на загальну суму 20 більйонів доларів було роздано в ЗСА. Це 13 відсотків більше ніж у році 1980, і на 236 відсотків більше як шість років тому. Цього року кількість купонів зросла на 12 відсотків і це саме передбачається на наступний рік, — каже речник „Джордж Ф. Валассіс" компанії, найбільшої друкарні і розподільні таких купонів. Вжиток купонів тепер поширюється не тільки на харчі, куплені в крамницях, а теж на ресторани „швидкої їжі", горільчані компанії, на бюра подорожей, крамниці хатніх і кухонних устаткувань, на купівлю авт тощо. Багато господинь плянують своє денне меню згідно з наявними купонами, а один безробітний в Синсіннаті, Огайо, протягом одного місяця листопада купив за самі купони їжі на 1,827.77 долярів, — пише „Ю. С. Нюз енд Ворлд Ріпорт" з 13-го грудня.

АДМІНІСТРАЦІЯ ПРЕЗИДЕНТА РОНАЛДА Реґена повідомила в понеділок, 6-го грудня, що Уряд ЗСА має намір скликати міжнародну конференцію, подібну до тої, яка відбулася в 1944 році в Бреттон Вудз, з метою поправити світову монетарну систему і зарадити зростаючій заборгованості країн, які розвиваються, а також протистояти зростаючому світовому безробіттю.

У наступному числі Українського Тижневика:

In The Weekly, December 12:

- New bishop for Ukrainian Catholics in France.
- Oksana Popovych begins exile term.
- Dissident profile: Ivan Svitlychny.
- Natural gas pipeline's route through Ukraine.
- Concert reviews by Juliana Osinchuk and Roman Sawycky.
- English-language adaptations of Ukrainian Christmas carols.

READ THE UKRAINIAN WEEKLY
ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.
Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members 65¢ a month. Change of address — $1.00. Make chek or money orders payable to "Svoboda".
Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda" • P.O. Box 346 • Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Шпигунський процес у Лондоні і відгомін в Оттаві

Тепер у Лондоні відбувається процес проти професора економії у Лявальському університеті в Квебеку, 60-річного проф. Гю Гемблтона, якого обвинувачують в тому, що він продавав засекречені документи країн Заходу розвідчикам СССР. У вівторок він признався до вини і його засуджено на 10 років ув'язнення.

Цей процес викликав сильну реакцію серед членів канадського парляменту, які інтерпелюють у канадському уряді, чому проф. Гемблтона судять у Лондоні, а не в Монтреалі, а, також, чому відповідні канадські урядові чинники напоминали проф. Гемблтона, що його можуть арештувати і поставити під суд, якщо він поїде до Англії.

Одначе канадський міністер справедливости Марк МекКвіґан відмовився дати вияснення до заяви адвоката згаданого професора, начебто його клієнт був „подвійним аґентом" для французької і канадської розвідок із метою — інфільтрувати совєтську тайну поліцію КҐБ.

Аллан Лоренс, консервативний член парляменту, який три роки тому був прокуратором, сказав, що при доходженні в справі Гемблтона не було жадних доказів, що згаданий професор був „подвійним аґентом", і тому він приготовляв проти нього акт обвинувачення. Але в парляментарних виборах виграли ліберали й до влади прийшов Еліот Трудо, і справу Гемблтона залишено.

Кілька днів тому канадська поліція повідомила, що до Лондону вислано поліційного спеціяліста, який повіз „цілу масу документів" на доказ, що Гемблтон був совєтським шпигуном.

Рівнож прем'єр міністер Трудо на офіційній пресовій конференції заявив, що судові доходження проти професора занехано, тому що не було солідних доказів на це, що він дійсно був совєтським шпигуном.

Ціла ця афера кинула поважні сумніви на ефективність канадських органів безпеки, бож коли, як повідомив Трудо, проти професора не було достаточних доказів його вини, то чому в тому самому часі канадська поліція повідомила його про можливу судову акцію проти нього в Англії?

Теперішній прокуратор Роберт Каплан не вияснив, чому таку „пересторогу" дано проф. Гемблтонові, не зважаючи на це, що про нього були відомості, що він втримував „шпигунські зв'язки" зі совєтськими аґентами від 1956 до 1979 років.

Проф. Гемблтон є англійського походження і в нього є громадянство Канади і Великобританії. Він виїхав на вакації вліті ц.р. і був арештований в Лондоні.

Критики канадської поліційної системи твердять, що Канадський акт офіційних секретів є такий загальний, що його не можна примінювати в таких справах, як справа Гемблтона. З усіх сторін надходять домагання, щоб уряд перевів основну ревізію закону про безпеку країни, щоб подібні випадки, як це мало місце з проф. Гемблтоном, більше не повторювалися.

Ярослав Курдидик

СОРОКРІЧЧЯ ЖАХЛИВОЇ НИЩІВНОСТИ

Якраз тепер припадає 40-річчя від часу створення першої нуклеарної, контрольованої, ланцюгової реакції.

Але впарі з тим, цих минулих 40 років виявляють і унаглядніюють, що задум про вживання нуклеарної силової енергії для мирних цілей відсунули далеко в тінь таку настанову. Сама дійсність наочно підтверджує, що нуклеарну потужність переключають на продукцію щораз то сильнішої і більш софістикованої зброї

Не зважаючи на безперебійні конференції про роззброєння, або, уточнюючи, про намагання і переговори, що мають на меті справу обмеження нуклеарної стратегічної зброї, міродайні чинники заявляють, що в однаковій мірі ЗСА, як теж і СССР кожного року збільшують свої нуклеарні арсенали, приблизною продукцією нуклеарних зарядних голів, найрізнорідніщої нищівної енерґії, у приблизній кількості — між 400-500 одиниць.

Опитування, що його перевів Інститут для аналізування енерґії в Овк Ридж, Тенн., виявило, що кожних сім осіб із-поміж десяти американців висловлюють опінію, що ЗСА мусять намагатися розбудувати і втримувати таку нуклеарну збройну силу, яка повинна б заздалегідь перешкодити Совєтському Союзові, „включатися у будь-яке ґльобальне, воєнне авантюрництво".

Дальше, дві третини опитуваних висловлюють побоювання, що, мовляв, Америку хоч-не хоч у найближчих двох роках втягнуть у збройний конфлікт за морями. У чергових точках опитування виявилося, що коло 70 відсотків осіб підтримують справу повороту до примусової військової служби, а подавляюча більшість, бо аж 76 відсотків опитуваних настоює, що Пентаґонові не потрібно збільшувати дотеперішній оборонний бюджет, а тільки слід перевірювати і встановляти пріоритетність у черговості національної оборони.

Департамент оборони ЗСА оцінює, що в найближчому десятиріччі ЗСА виготовлять між 22-25 тисяч зовсім нових нуклеарних зарядів.

У вищезгадану кількість нової продукції фахівці від американського нуклеарного озброєння, враховують у першу чергу на — „відведення і виключення" із теперішнього арсеналу всіх тих нуклеарних бомб, які віком перейшли приблизно 20-25 років і „силою свого віку, самі собою дослівно деактивизуються". Нуклеарні знавці і військові знатоки заявляють, що в „процес деактивізації" слід буде вкключити не лише важкі міжконтинентальні, але теж і всі інші рівного засягу типи ракет, усі постійні, як і мобільного типу морські одиниці.

До цієї своєрідної „нуклеарної чистки" зараховують теж наземні міни, артилерійські конвенціональні стрільна, протиракетні ракети і окремо сконструйовані нуклеарні ракети для винищування ворожих підводних човнів без огляду на їхнє заглиблення.

Якщо йдеться про вжиток нуклеарної сили для мирних цілей, то 16 країн у світі продовжують розбудову нуклеарної силової мережі, деякі з-поміж них продукують навіть і понад 20 відсотків своєї електричної капацитетности і ЗСА у порівнянні з ними починають досить помітно відставати.

Не зважаючи на те, що американська нуклеарна індустрія вклала великий капітал, бо досі понад 200 більйонів долярів у станції нуклеарної енергії, починаючи від 1977 року, вся дальша побудова майже припинилася, а коло 80 нових нуклеарних споруд, відкладено, або і зовсім скреслено із плянування.

І на закінчення цього короткого огляду про „40-річчя нуклеарного ювілею", варто буде навести, може одну із найбільш макабричних статистик, які появилися у міжнародній пресі, а враження від того не дуже то оптимістичне і мировонадійне...

Для прикладу, чільні нуклерні держави — ЗСА, Совєтський Союз, Великобританія, Франція, Китай та Індія мають, враховуючи їх усіх разом — коло 45,000 нуклеарних нищівних зарядів-голів. Перед у цьому ведуть ЗСА кількістю коло 27,000; Совєтський Союз біля 15,000; Великобританія приблизно 2,000; Франція понад 1,000; а, в Китаї виріб цієї смертоносної зброї доходить до 400. Згадана статистика, однак, не бере під облік нуклеарного індійського арсеналу. Якщо ж діло в меґатонажі (для пригадки: один меґатон дорівнює силою своєї нищівности одному мільйонові ТНТ),то його на цілій нашій плянеті є коло 12-13 тисяч. У тому числі ЗСА мають — 3,750, а СССР майже вдвоє більше, бо 6,100 тисяч меґатонажу.

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ

Святковий вечір в пошану Богдана Лепкого

Вечір для вшанування Богдана Лепкого в Дітройті, Миш., був в ряді літературних імпрез, влаштованих Культурно - Громадським Клюбом, черговою вдалою імпрезою. Складалася вона із доповіді літературознавця Марії Гарасевич, художнього читання, в якому взяли участь Віра Андрушків, Олекса Веретенченко, Ліда Кучер, Юрій Розгін і Христина Юзич, і деклямації Геник-Березовського із грамофонового запису.

Марія Гарасевич підкреслила многогранність духовної сильветки Богдана Лепкого, вказуючи, що він був поетом, письменником, науковцем, літературознавцем, малярем, журналістом перекладачем і невтомним громадським діячем. Будучи продуктом ґалицької, греко-католицької священичої родини знав добре село, тверде життя свого народу, що його вражлива душа глибоко відчувала, знав його мудрість і традиції та його рідкі хвилини радости. Сам глибоко релігійний, він затримав духову рівновагу та надію на перемогу добра в житті. Лірика його віршів — це інтимна сповідь великої душі. Це був письменник - громадянин, який уважав працю для батьківщини своїм найважливішим обов'язком. Його патріотичні почування та державницькі ідеї знайшли свій найкращий вияв у сімох томах твору „Мазепа", що є підсумком і повним висловом його думок як патріота і письменника. Він, як малохто інший став всенародним письменником, бо такі його твори як „Видиш брате мій" чи вірш „У світ за очі" стали загальним душевним добром.

Ця характеристика Богдана Лепкого, пера М. Гарасевич, оперта на докладнім знанню його творчости, глибокій аналізі, виголошена з ораторським хистом, може стати зразком як повинні виглядати доповіді на загальних літературних вечорах.

До повного успіху вечора причинилося читання уривків із творів Богдана Лепкого, що їх виконав гурт осіб, які, беручи часто участь в цього роду імпрезах, досягли своїм виконанням професійного рівня. Велике зацікавлення викликав архів Богдана Лепкого, що його з пієтизмом зберіг д-р Роман Смик. Ряд портретів роботи Богдана Лепкого, його широке листування, різного роду грамоти, пам'яткові книжки говорили про його активне життя, зв'язки, ролю в громадському житті та широкі особисті зв'язки. Вчителька середньої школи Віра Андрушків подбала про це, щоб цей архів оглянули учні, які також доволі численно прибули на цей вечір, що відбувся 13-го листопада ц.р.

Володимир Баран

Роман Рахманний

РЕДАКТОР, ЯК ДУХОВНО—ПОЛІТИЧНИЙ ПРОВІДНИК

Оглядаючись на минулі дні, тижні й місяці 1982-го року, хочеться сказати розсудливе оціночне слово про вільних українських редакторів на тлі їхньої проробленої роботи. Не тільки тому, що це професійні колеґи, але й тому, що їхні праці в нас звичайно не оцінюють регулярно й об'єктивно. Тим часом редактор кожної вільної української газети (у протилежність до „підневільної преси в Україні") являє собою своєрідного духовно-політичного провідника для більшого чи меншого числа читачів часопису.

„Духовний аспект" українського редакторства визначується ідейним та ідеалістичним підходом переважної більшости редакторів вільних українських видань до основних питань буття і розвитку української громадськости. Лише дехто з них заблукався на манівцях матеріялізму й утилітарного пристосовництва до навколишнього середовища — на Заході та в Україні.

„Політичний аспект" провідництва в роботі українського редактора вільного часопису віддзеркалюється у загальноукраїнському підході до поточних питань життя й діяльности своїх читачів і членів окремих організацій та установ. Кожна українська періодична публікація займається загальногромадськими, загальнополітичними проблемами. А це значить, що кожне періодичне видання українською мовою має відношення до „політикум", до „публічних", а не приватних справ.

Читачі знають і визнають

Оскільки організоване життя усякої спільноти сьогодні ускладнене більшою мірою, як будь-коли досі, то й читачі кожного вільного українського часопису підсвідомо і свідомо вважають редактора за свого духовно-політичного провідника. І хоче він того чи ні, не зважаючи на всі протести деяких анархоіндивідуалістів, кожен редактор, кожного вільного українського часопису оформлює думки своїх читачів — служить їм, як морський маяк мореплавцям у бурхливу, темну ніч їхньої подорожі до безпечного берега.

Український берег суверенної й самостійної держави, в якій єдино можуть бути ґарантовані всі людські, духовні та соціяльно-політичні права для української людини, ще далеко від нас у тумані майбутности. Кожен із нас, як читач, потребує дружньої й розсудливої поради, підтримки, щоб ми не збилися на морських бездоріжжях сучасности. Адже об човен нашого українського світогляду щодня і щоночі вдарють супротивні хвилі чужих і своїх баламутів.

Українська правда

Хто ж із наших редакторів успішно справлявся з цим завданням протягом 1982 року?... На мою думку, редактор українського часопису „Праця", щотижневика у Прудентополісі — Бразилія.

Редактор о. Василь Зінько, ЧСВВ, вміщує на першій сторінці того часопису „редакційну статтю" без підпису, що напевно є продуктом його думки і праці. На це вказують: стиль статті та духовно-політичний принципіялізм у підході до питань, що торкаються безпосередньо його читачів.

Його стиль доволі ляпідарний — без зайвих слів, а зокрема без зайвих прикметників і прислівників. Ясність вислову в реченнях, будова статті завжди заокруглена згідно з формулою: твердження (звичайно, щодо актуальної справи), пояснення проблеми, арґументи „за" й „проти", врешті висновки. Критичні завваження витримано в дусі розуміння справи і слабкостей людини: читачів, редакторів, журналістів, політиків, громадських діячів, військовиків і духовних осіб.

Ця розсудливість ніколи не спокусить о. ред. Зінька на компроміс у принципових справах української людини, нації та Церкви. І він має рідкісну в нас сміливість назвати речі їхнім іменем та не пристосуватися до працедавців, політичних груп чи модних теорій у суспільно-політичному або церковному житті. Ось чому часопис „Праця", не зважаючи на свій скромний формат і (порівняно з іншими часописами) невеличку читацьку громаду, можна б назвати „Українською правдою".

Шукання української „правди" і викривання української „кривди" знаменує всі редакційні часопису „Праця". Мабуть немає ні одної з тих півсотні статтей, під якою я не підписався б, як читач. Із кожної я щось дізнався, кожна стаття додала щось конкретного до мого розуміння даної проблеми і після прочитання кожної я відчував естетичне вдоволення. — „От розумно, розсудливо й переконливо написано!" — думав я кожного разу.

Три приклади

Згадую тут три зразки, що є під рукою.

Наші пісенні скарби — це невикористані ресурси. Тим часом дехто радить позичати пісень (світських і церковних) у сусідів, бо, мовляв, тоді ми притягнемо до своєї Церкви і громади молодь і старших. „Візьмімо лише церковні пісні, видані в нас у Прудентополісі 1982 року. Там є 275 пісень релігійного жанру. До того додаймо майже сотню колядок і щедрівок, то маємо на кожен день року одну пісню. Коли б ми так зробили і щодня одну з тих пісень проспівали!..."

Висновок — ясний: ми зберегли б українську мову живою і досконалішою, а водночас ми б стали більш завершеними українськими людьми.

Сміливо критикує редактор „Праці" деякі спроби раціоналізувати християнську віру, мовляв, зовнішня

(Закінчення на стор. 4)

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

МАКАБРИЧНЕ ПОЧУТТЯ ГУМОРУ

В „Українському Народному Слові" за 3-тє листопада ц.р. появилася „репліка" (?) Надії Наум п.з. „Невесела „Веселка". Цю „репліку" передрукував журнал „Вісник" за листопад 1982 року.

Авторка критичних зауважень на адресу „Веселки" радить розвеселити цей, на її думку, сумний журнал для дітей поміщуванням матеріялів про УПА, про російщення, недоживлювання і примушування українських дітей в Україні працювати безплатно в неділі, про заборону дітям молитися, про переслідування їхніх батьків.

Якщо Н. Наум вважає, що геройсько пролита кров бійців УПА і траґічні страждання нашого молодого покоління під російсько-більшевицькою окупацією повинні стати темою й засобом викликати погідний настрій і розвеселювати читачів „Веселки", то авторка має садистично-макабричне почуття гумору. Бо рани, смерть і людські терпіння не можуть бути предметом веселости і сміху...

Цікаво, що два пресові органи так зсинхронізували „репліку" однієї й тієї самої авторки в числі за такий самий місяць — листопад.

Володимир Барагура
за редакцію „Веселки"

П.С. Н. Наум можна простити, що свої критичні зауваження назвала невмісним словом „репліка", бо воно має зовсім інше значення, але редактори обох пресових органів повинні б знати краще...

КОЛИ НАБЛИЖАЄТЬСЯ ЗАКІНЧЕННЯ РОКУ, приходять приготування не тільки до свят, але і до плянування про виповнювання податкових паперів за цей 1982 рік, що ось-ось закінчиться. Щоб допомогти платникам податку добре розібратися у змінах податкових правил, які ухвалено протягом останнього часу, одна інтернаціональна рахункова фірма видала 83-сторінкову брошуру під назвою „Personal Tax and Financial Planning — 1982". Її можна набути за ціну одного доляра від Departament Y. Deloitte Haskins and Sells, 1114 Sixth Avenue, New York, N.Y. 10036.

Марія Овчаренко

ЧИ НОВИЙ ЕТАП РОСІЯНІЗАЦІЇ?

IV.

Для прикладу візьмемо кількість книжок, брошур, журналів та газет і порівняємо їх кількість у російській і українській мовах із кількістю українського і російського населення. Отож, згідно зі совєтською статистикою, у 1979 році в Совєтському Союзі було 137,397 мільйонів росіян, а українців — 42,347 мільйонів, значить українське населення, у склад якого входять і українці поза межами Української ССР, та очевидно, ті, що не боялися визнати себе українцями, становить майже 30.82 відсотка російського.

Щоб не втомлювати читачів нагромадженням статистичних даних за роки 1965-1980, яким присвятимо окрему увагу на іншому місці, тут згадаємо тільки коротко, що в 1980 році в Совєтському Союзі в російській мові вийшло 62,750 книжок, тоді, як в українській мові тільки 2,167 (3.45 відсотків) із загальним тиражем — в російській мові 1,448.64, а в українській мові тільки 92,200 (6.36 відсотків).

Страшну правду про Україну й українську мову показують каталоги „Наукової думки", видані Академією наук Української ССР. Найновіший каталог „Наукової думки", Київ. 1981 рік, у якому є плян випуску літератури на 1982 рік, містить 581 назву з різних галузей знання, серед яких є тільки 67 українських книжок, а решта все російські. Мала горстка цих книжок українською мовою обмежена до українського мовознавства, літературознавства, літературних творів і науково-популярної літератури. У таких дисциплінах як математика, фізика, хемія, кібернетика, біологія, мікробіологія, генетика, енерґетика, радіолектроніка, гірнича справа, металюрґія, машинобудування, а також соціологія, психологія, держава і право всі книжки надруковані тільки в російській мові. Вони призначені не тільки для спеціялістів, але, як підручники, і для викладачів та студентів високих шкіл. Академія наук УССР видає високошкільні підручники тільки в мові „старшого брата", бо викладовою мовою в університетах і вищих школах є мова російська.

Згідно з принятим ритуалом ведення багатолюдних з'їздів у СССР, і на цій конференції, крім відзначення „значних успіхів у викладанні української мови", згадали також кількома словами й про те, що „стан викладання, рівень знань і практичного володіння українською мовою деякої частини учнів ще не відповідають вимогам сучасности". Причиною цього вважається „недосконалість форм і методів роботи з мови, недостатня методична підготовка вчительських кадрів" і т.д. Висунення недоліків вийшло, очевидно, не від сірих рядовиків, що заповнювали залю з'їзду, а згори від міністра освіти та організаторів з'їзду, щоб заманіфестувати „демократичні" вияви самокритики.

Численні рекомендації конференції, адресовані різним групам, педагогічним і освітнім установам, містять безліч слів. У рекомендаціях учительству подано передовсім ідеологічні спрямування, щоб навчання і виховання було підпорядковане завданням будівництва комунізму і щоб для відзначення 60-річчя утворення СССР удосконалювати методи роботи над вивченням матеріялів партійних з'їздів, конституції та творів Брежнєва.

Про українську мову згадується тут наче мимоходом і то з підкресленням здійснювання зв'язків з російською мовою. Тому не переконливими здаються дальші звернення до інших інституцій (обласних, міських, районних відділів народної освіти) про „розширення мережі і класів з поглибленим вивченням української мови", чи про „видання шкільних програм, підручників та методичних посібників з української мови", та навіть прохання до Державного комітету Ради міністрів УРСР по телебаченню і радіомовленню внести на 1983-1985 роки телепередачі з української мови."

Дивно, що таких передач досі не було. Ще більше дивує те, що в зверненні до педагогічних інститутів та університетів згадується передусім про комуністичне виховання студентів і тільки мимохіть про якісь „спецкурси і спецсемінарії" з української мови, але ні слова нема про те, щоб українська мова стала врешті викладовою мовою цих шкіл.

Після ознайомлення зі звітами і матеріялами конференції насувається думка про те, що власне було її метою. Чи справді „підвищення ефективности викладання і вивчення української мови", як про це говорить її назва?

Тут треба пам'ятати про те, що рішенням XXVI з'їзду КПСС підпорядковані всі справи, зв'язані з навчанням мови. У світлі цих рішень навчання української мови має бути тільки одним із засобів для реалізації цілей партії, а не самоціллю. Послідовне підношення російської мови, як мови народу, що „здійснив революцію" і як „мови міжнаціонального спілкування", спрямоване на створення потрібних Кремлі психологічно-політичних умов, у яких значення української мови існує тільки в наближуванні її до мови російської.

Цілі конференції виринуть ще виразніше, коли звернути увагу на те, про що на конференції не було мови. Повною мовчанкою на конференції обійшли найтяжче гальмо на шляху повного і всебічного розвитку української мови: її російщення в правописі, словниковому складі, термінології, яке вже 50 років заливає її нестримною повінню. Не згадували також про русифікацію вищого та професійного шкільництва, в яких мовою навчання є російська мова. Не згадали чомусь ні словом про повну русифікацію усіх державних установ.

Силою контрасту пригадується інша республіканська конференція, присвячена питанням культури української мови, що відбувалася в Києві 11-15-го лютого 1963 року. У дописі, поміщеному в місячнику „Наша культура", додатку до варшавської української газети „Наше слово", читаємо таке звідомлення: „Особливо велике зацікавлення виявили присутні до питань загального стану укрїнської мови. Ці питання присутні піднімали під час обговорення доповідей. Вони ставили питання про необхідність поширення української мови в усіх сферах державного й громадського життя..." Тут автор допису пише далі, як присутні гостро осудили сталінський мовний терор проти тих, „хто обстоював всебічний розвиток української культури й мови", як за те „обвинувачували в буржуазному націоналізмі та часто карали..." Далі в цьому звідомленні читаємо, що „одностайно на конференції засуджено й абсурдну теорію про двомовність нації. Всі погодилися на тому, що в кожного народу є тільки одна рідна мова, а в українського — українська". Майже неймовірним здається тепер, коли далі читати про схвалені конференцією пропозиції, щоб порушити клопотання перед ЦК КПУ і урядом України в справі введення української мови в усіх школах від найвищих до дошкільних установ, та в усіх інших установах і підприємствах, на залізниці, в торгівлі, а далі, щоб Академія наук, інститути і видавництва писали і видавали наукові твори здебільшого українською мовою..." (Це звідомлення передруковане в книжках Василя Чапленка „Мовна політика більшовиків на Україні в 1950-60-их рр.„ Чикаго, 1874, ст. 51-52).

Дух короткотривалої відлиги тоді ще не завмер і кілька років пізніше, коли на п'ятому з'їзді письменників України 1966 року навіть партійні діячі та письменники з совєтського літературного естаблішменту виступали в обороні рідної мови. Так перший секретар ЦК КПУ Петро Шелест звернувся до з'їзду з такими словами: „Треба бережливо з повагою ставитись до нашої рідної, чудової української мови. Це наш скарб, велика спадщина, яку кожний з нас і в першу чергу ви, письменники, повинні берегти і розвивати".

У подібному тоні говорив навіть відомий письменник О. Гончар, нагороджений орденами й медалями, який роками виконує функції голови управління СПУ: „Не можна не сказати на з'їзді взагалі про стан викладання української мови в середній і вищій школі, про те, що в силу певних умов рідна мова в школі часом опиняється в становищі гіршому, ніж іноземна. Мова народу — це найбільший національний скарб, і ми всі маємо його оберігати, в тому числі і авторитетними державними заходами..." (Цитати взяті із статті І. Кошелівця „Восьмий з'їзд письменників України". Сучасність", 7-8, 1981, ст. 99).

Подібно говорили й інші письменники; але їх слова з перспективи теперішнього політичного становища в Україні, здаються нам далеким історичним мітом. Багато дечого змінилося за останні два десятиріччя. Багато захисників прав української мови опинилося в концентраційних таборах ҐУЛаґ-у, інших заставлено мовчати або служити режимові.

Тому й на конференції начебто присвяченій „підвищенню" викладання української мови, про яку тут пишемо, не було ні слова згадки про українських клясиків, що з їхніх творів молоде покоління повинно черпати пошану до рідної мови та розуміння її краси й самобутности. Але національне виховання, або принаймні хоч деякі його

(Закінчення на стор. 3)

СОЮЗОВЦІ! ДОБІГАЄ ДО КІНЦЯ РІК 1982 І ТОМУ РАДИМО ВСІМ ЧЛЕНАМ УНСОЮЗУ ВИКОРИСТАТИ СПЕЦІЯЛЬНУ НАГОДУ ПОДВОЇТИ ТЕПЕР В ГРУДНІ СВОЄ ЖИТТЄВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗ ЛІКАРСЬКИХ ОГЛЯДИН У ВІЦІ ВІД 0 до 65 РОКУ ЖИТТЯ. ТА АКЦІЯ ТРИВАЄ ЛИШЕ ДО 31-го ГРУДНЯ 1982 РОКУ.

Реґіональна конференція в Ню Йорку

(І.Д.) Заходом Комісії Реґіональних Дослідів і Публікацій НТШ (КРДП) і Ради Представників Реґіональних Комітетів (РПРК) відбулася 23-го жовтня ц.р. 20-та реґіональна конференція при участі представників Бойківщини, Комарнянщини, Надбужанщини, Підгаєччини, Рогатинщини, Станиславівщини, Стрийщини, Теребовельщини, Тернопільщини та Яворівщини.

Голова КРДП д-р В.Лев відкрив конференцію, теплими словами згадав померлих реґіоналістів: ред. В. Вергуна, д-ра П.Белея і С. Гребеняк. Повставанням з місць і хвилиною мовчанки присутні вшанували їхню пам'ять. Д-р М.Ценко, голова РПРК, привітавши присутніх, підкреслив, що вже 25 років відбуваються в ЗСА з'їзди — реґіональні, шкільні, професіоналістів, таборові, що мали велике значення для учасників, для збереження історії наших днів, бо в наслідок тих з'їздів появилося багато цінних видань.

Секретар КРДП І.Дурбак прочитав протокол з 19-ої реґіональної конференції, що відбулася 17-го жовтня 1981 року. Д-р М.Радович виголосив доповідь про Комарно (містечко на південь від Львова). На його терені відбувалися численні розкопи, знайдено багато находок ще з кам'яної доби. Археолог д-р Я.Пастернак перевів багато розкопів. Доповідач прочитав частину цінної статті д-ра Я.Пастернака: „Доісторичні й ранні часи Комарнянщини". Про Комарно згадується вперше в 1473 році. Воно мало цікаву історію, часто змінялися його власники. Д-р В.Лев додав, що матеріяли про Комарно збирали д-р О.Пеленський, д-р О. Утриско й багато інших. Одначе бракує ще описів деяких сіл Комарнянщини. І.Дурбак подав огляд сучасного стану реґіонального руху. Недавно появилися: великий збірник „Золочівщина" (662 стор.), „Віки говорять", матеріяли до історії Снятинщини; монографія про село Жапалів на Любачівщині В.Бородача; появляється журнал „Квітучі береги" (Стрийщина), бюлетені „Слово Підгаєчан", Тернопільський бюлетень й інші. Приготовляють збірники Збаражчина III т., Зборівщина, Коломийщина, Комарнянщина, Лемківщина, Надбужанщина, Підгаєччина III т., Рогатинщина, Станиславівщина II т., Стрийщина, Тернопільщина III т., Яворівщина. Редактор ярославського збірника С.Кікта написав листа, що за 16 років існування комітету ЯРОКЗА годі було видати збірник ізза браку співпраці. Невідомо, як іде праця над II томом „Історії Гуцульщини", ані коли появиться ілюстрований гуцульський альбом. Об'єднання „Перемищина" не має пляну видати реґіональний збірник про села Перемищини, бо про місто появився збірник. Львівщина, Городеччина, Жовківщина, Брідщина ще досі не охоплені реґіональними комітетами. В 1982 року відбулися з'їзди гуцулів, станиславівців, дрогобичан, стриян, комарнянців, золочівців, реґенсбурзьців, лемків, заплановані з'їзди зборівців і перемишляків.

Потім Іван Дурбак з'ясував справу поширення реґіонального руху на східні та північні українські землі. Він мав доповідь про реґіональний рух рух в УВАН у Вінніпеґу в 1964 році, пропонував заложити там реґіональну комісію. Інститут Дослідів Волині у Вінніпеґу видав понад 50 книжок, але переважно з україністики, видає „Літопис Волині". Подібні заходи в канадському відділі НТШ в Торонто не принесли успіху, ані в УВАН у Ню Йорку. Щоправда при УВАН у Ню Йорку існувало товариство „Східнє Поділля", але зі смертю його голови інж. М.Кравчука, секретаря С.Бартка та ред. К.Туркала воно перестало існувати. Всякі заходи для створення реґіональних комітетів зі східних земель не увінчалися успіхом з різних причин. Появилися, однак, деякі книжки, як, наприклад, „Кам'янець Подільський", спомини про Полтаву, Ржищів, Харків, проте вони не віддзеркалюють цілости українського життя на тих теренах.

У дискусії д-р Р.Миколаєвич з'ясував діяльність Інституту Дослідів Волині. Д-р М.Ценко пригадав, що в Канаді призначують „ґренти" (дотації) для студентів, які у вакаційному часі ведуть корисну громадську працю. Можна б повести акцію за „ґрентами" для студентів, що записували б спомини про голод у 1932-33 років від сучасників. При звітах представників реґіональних комітетів мґр І.Базарко, секретар Надбужанського комітету повідомив, що два роки тому відбувся з'їзд надбужанців при участі 200 осіб з Підляшшя, Холмщини, Сокальщини, Кам'янеччини й Радехівщини. Зібрано багато матеріялів, зареєструвалося 760 членів, зібрано 34,000 дол. на видавничий фонд.

Секретарка Стрийського комітету Е.Мілянич повідомила, що стрияни відбули три великі з'їзди і п'ять зустрічів. Ред. І.Пеленська викінчує Стрийський збірник, помагає їй д-р Бабюк. Три четвертини книжки вже надруковані, охоплені всі села. Секретарка Станиславівського комітету, О. Луцька, звітувала, що станиславівці відбули п'ять з'їздів. Д-р М.Климишин редаґує II том Станиславівського збірника. Всі села охоплені. Представниця Рогатинського комітету Угрин-Салик повідомила, що помер редактор збірника д-р В.Вергун, досі ще немає нового редактора. Просила допомогти їй у цьому. Представник „Бойківщини" мґр М.Турецький з'ясував діяльність цього великого земляцького об'єднання, що має 800 членів. Незабаром має появитися альбом про архітектуру Бойківщини, приготовляють енциклопедію Бойківщини. Д-р Р.Миколаєвич повідомив, що в 1983 році появиться III том Тернопільського збірника „Шляхами Золотого Поділля", відбудеться з'їзд. Д-р В.Лев заповів, що Яворівський збірник друкується. Матеріяли про Комарнянщину частинно зредаґовані, бракує описів деяких сіл. Редактор Ярославського збірника, Ст.Кікта, прислав листа, оправдуючи себе, чому досі не появився збірник, хоч ЯРОКЗА засновано 18 років тому, одначе, із-за непорозумінь і браку співпраці справа видання не поступила вперед. На фірмовому папері ЯРОКЗА подано 38 членів управи, але немає кому зайнятися виданням зібраних матеріялів.

КРДП на свому засіданні приготовила й запропонувала такі резолюції учасникам конференції:

20-та реґіональна конференція після доповідей і дискусії закликає:

1. Поширити реґіональний видавничий рух на північні та східні українські землі для збереження й утривалення документації про життя й боротьбу українського народу за свою державність. Зокрема необхідно зібрати матеріяли від свідків і учасників голоду в 1932-33-их роках, про геноцид, масові вивози й русифікацію.

2. Зібрати від мешканців Лемківщини історії з описами всіх місцевостей, що вже переважно не існують, про переслідування лемків усіми окупантами, примусове переселення на схід і захід, участь лемків у боях УПА, загальна підтримка лемків бойовиками УПА, недоля лемків на нових місцях переселення, нищення лемківських церков і переслідування релігійного життя.

3. Зібрати й видати матеріяли про всі наші табори переселенців в Австрії й Німеччині після Другої світової війни, бо це важливий причинок до найновішої історії українського народу поза Україною, доказ його живучости та зберігання культурної спадщини наших предків.

Резолюції прийнято одноголосно. Д-р М.Ценко задеклюрував 1,000 дол. для заохочення авторів споминів про табори наших переселенців у Західній Европі. Єдиний Реґенсбурзький табір приступив до конструктивної праці над виданням свого таборового збірника. Хоч мешканці табору в Міттенвальді відбули свій з'їзд у 1973 році нічого невідомо про працю над виданням збірника. А де ж решта наших переселенців з біля 30 таборів?

Запитання давали О.Луцька, Путикевич, мґр М. Турецький, д-р М.Даревич й інші. Відповідав д-р В. Лев. І.Дурбак запропонував доповнити КРДП, вибрати О.Луцьку і мґра М.Турецького. Д-р В.Лев запропонував запросити О.Луцьку на секретарку РПРК, а мґра М.Турецького до КРДП, що й прийнято.

Він закінчив конференцію подякою д-рові М.Ценкові за щедрість, підкреслив участь молодих реґіоналістів та подякував усім учасникам конференції. З різних причин не прийшло багато запрошених.

У найближчих роках реґіональний рух закінчить працю.

ОСЕРЕДОК СУМА в НЮАРКУ, Н. Дж. *повідомляє, що*

ЦЬОГОРІЧНИЙ МАЛАНЧИН ВЕЧІР

відбудеться у СУБОТУ, 15-го СІЧНЯ 1983 року в залі УНДому, 140 Prospect Avenue, ІРВІНҐТОН, Н. Дж.

У 25ліття Фонду Катедр Українознавства (ФКУ)

ЮВІЛЕЙНИЙ ДАР ФКУ

для студій українiстики в Гарвардському університеті в ділянці політично-суспільних наук.

ШАНОВНІ ЖЕРТВОДАВЦІ

Список ч. 4

$3,002.98 — Володимир Денис.
$3,000.00 — Ольга Ґулай-Папас.
По $1,000 — Стефанія Ґавдяк-Кузь, Юрій Личковський, Володимир Семенина, д-р Богдан Целевич.
По $100 — Д-р Адольфо і Марта Аюйо, Петро і Анна Болонні, д-р Богдан і Надія Заревич, Михайло Костів, Микола і Софія Петруша.
По $50 — Григорій Бакуменко, д-р Богдан і Марта Ворох, Володимир і Марія Ворох, д-р Любомир і Арета Ворох, д-р Степан і Степанія Ворох, Іван і Марія Подільчук, Євген і Люба Репети.
По$25 — Юрій і Алла Муртихали, Степан і Євгенія Цимбала.
$15 — Володимир Плакида.

Збіркову акцію продовжується. Пожертви просимо слати на адресу:

UKRAINIAN STUDIES FUND
Harvard University
1583 Massachusetts Ave. • Cambridge, Mass. 02138

ПОМОЖІТЬ УКРАЇНСЬКІЙ НАУЦІ ПОЖЕРТВОЮ НА УКРАЇНСЬКИЙ ГАРВАРД.
UKRAINIAN STUDIES FUND
1583 Massachusetts Avenue
Cambridge, Mass. 02181

НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ в Ню Йорку

Заходами

Українського Дослідного Інституту Гарвардського Університету

й

Східньо-Европейського Дослідного Інституту ім. В. Липинського у Філядельфії

відбудеться **в суботу, 18-го грудня 1982 року**

НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ

присвячена 100-річчю з дня народження ВЯЧЕСЛАВА ЛИПИНСЬКОГО

в приміщеннях **Українського Інституту Америки, 2 Е. 79-та вул., Ню Йорк, Н. Й.**

ПРОГРАМА

Год. 10:00 — Відкриття .... ОМЕЛЯН ПРІЦАК, Гарвардський Університет

І-ша СЕСІЯ: В. Липинський — Історик

Год. 10:05 — 12:00
Предсідник — ВАСИЛЬ РУДКО, Інститут Липинського
ОМЕЛЯН ПРІЦАК — Місце Липинського в українській інтелектуальній історії;
ФРАНК СИСИН, Гарвардський Університет — Липинський, як історик епохи Хмельниччини.

ІІ-га СЕСІЯ: В. Липинський — суспільно-політичний мислитель

Год. 1:15 — 3:00
Предсідник — ОМЕЛЯН ПРІЦАК
ВСЕВОЛОД ІСАЇВ, Торонтонський Університет — Політична соціологія В. Липинського;
ЯРОСЛАВ ПЕЛЕНСЬКИЙ, Айова Університет — Спадщина В. Липинського: рефлексії над проблемою еліти в політичній теорії та практиці.

ІІІ-тя СЕСІЯ: Архів Липинського

3:00 — 4:30
Предсідник — ЯРОСЛАВ ПЕЛЕНСЬКИЙ
ЄВГЕН ЗИБЛІКЕВИЧ, Інститут Липинського — Одиссея архівної спадщини В. Липинського;
ІВАН КОРОВИЦЬКИЙ, Інститут Липинського — Літературно-наукова спадщина В. Липинського в архіві Інституту Липинського у Філядельфії, Па.

4:30 — 6:00 — ТОВАРИСЬКА ЗУСТРІЧ

ЗАЦІКАВЛЕНИХ ЩИРО ЗАПРОШУЄМО

Спалення мортґеджу УНДому в Гартфорді

Під час спалення мортґеджу (зліва): В.Василенко, В.Юзьвак, П. Титор, Я.Гук, Й. Лисогір і Є. Логуш

Українська громада Гартфорду, Конн., гідно відсвяткувала погашення довгу (спалення мортґеджу), який був затягнений в УНСоюзі в 1965 році на суму 136,000 дол. на 20 літ, при стопі 5 відсотків. Остання рата мала бути сплачена 1-го листопада 1985 року. Ми вдячні Батькові Союзові, що він не лише нам, а цілій діяспорі фінансово допомагає у розбудові нашої рідної української культури і традиції.

24-го жовтня ц.р. в 9 : 30 ранку в місцевих українських церквах були відправленні Служби Божі в намірені громади й панахиди по 186 членах, які відійшли від нас у вічність, але залишили по собі гарний непроминаючий слід—Український Народний Дім.

В годині 1-ій по полудні почався бенкет. Господарем його був многонадійний студент Мирон Колінський. Він гарно і дотепно провів усю програму, за що йому належиться признання Присутні були Йосип Лисогір з дружиною, конґресменка Барбара Кеннелі, місцеві духовні отці, представники усіх організацій і 300 членів і гостей.

В год. 2-ій голова УНДому Петро Титор попросив до спалення мортґеджу таких осіб: Йосипа Лисогора, колишнього предсідника УНСоюзу, Петра Титора, голову УНДому, Єронима Логуша, секретаря УНД, Ярослава Гука, колишнього голову УНД, Володимира Василенка, колишнього голову Будівельного комітету і голову 277-го Відділу УНС, і Володимира Юзьвака, колишнього члена Будівельного комітету. Репортери від редакції „Керант" зробили багато знімок і двічі помістили їх у місцевій пресі. Гості оваційно оплесками вітали цю небуденну громадську подію. Обід зі всіма „атрибутами" приготував і гарно обслужив гостей Іван Дидин. Усі гості були задоволені його обслугою.

Опісля при звуках оркестри „Роса" з Ню Йорку гості бавилися до пізньої ночі.

Наша громада „невеличка, але чесна"—коло 450 родин і 220-ть активних членів УНДому, які скрізь і завжди. Вони щедрі та радо відкривають гаманець.

Ми збудували нову церкву, нову парафіяльну школу нове приходство й новий гарний престижевий Український Народний Дім. В ньому приміщуються усі молодечі організації, усі відділи братських союзів, організацій і клюби—ветеранів, комбатантів, упівців і багато інших, і фінансова установа. УНДім чисто й престижево ведений, гарно репрезентує й популяризує українську громаду серед оточення наших співгромадян. УНДім коштував 346,000 дол., а тепер його вартість набагато перевищує мільйон долярів. Наша громада у порівнянні з населенням інших громад, вимовно більше пожертвувала також на пам'ятник Т.Шевченкові, на Український Гарвард, на Енциклопедію Українознавства, на юґославських українців у часі землетрусу, і на багато інших добрих цілей.

Єроним Логуш

Відбувся З'їзд...

(Продовження зі стор. 1)

юнацтва до Пласту тощо. Підкреслила, що успіх ЮМПЗ — це у великій мірі вислід великого вкладу праці членів УСП, які включились в підготовку і переведення Зустрічі дуже активно та виконували майже 95 відсотків всієї роботи.

В дальшому дискутовано над станом вживання української мови в Пласті. Ст. пл. Олесь Лабунька, ОХ, виголосив короткий реферат на тему „Пласт у 80-их роках та роля УСП в ньому". Головні думки з його реферату це — Пласт повинен далі плекати українську мову (навчати її повинні батьки і школа) старше пластунство повинно включатися у провід Пласту — не тому, щоб тільки перебрати його від старших, але щоб працювати для добра Пласту. Підкреслив, що 1983 рік — це буде важкий рік для Пласту, бо в ньому відбудеться Крайовий Пластовий З'їзд і Збори Конференції Українських Пластових Організацій та Сесія Третього Пластового Конґресу

З'їзд курінних вітала голова Крайової Пластової Старшини пл. сен. Евстахія Гойдиш, пл. сен. Ігор Сохан — голова Крайової Пластової Ради, пл. сен. Ірина Куровицька, крайова комендантка Пластунок, пл. сен. Роман Воронка, голова Крайової Таборової Комісії, та ст. пл. Боян Онишкевич, який поінформував присутніх про прогульку УСП до Европи літом 1983 року з нагоди ЮМПЗ в Німеччині.

З'їзд курінних вирішив багато справ і рішив відбути наступний з'їзд в лютому. Рівночасно зі З'їздом курінних в Пластовому Домі відбувалися наради гніздових та зв'язкових Пласту в ЗСА.

КОЛИ ПОДОРОЖУЄТЕ:

- АВТОМ власним або чужим
- АВТОБУСОМ
- ПОЇЗДОМ
- ЛІТАКОМ
- чи КОРАБЛЕМ

всюди і завжди хоронить Вас

акцидентова грамота УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ!

Редактор...

(Закінчення зі стор. 2)

вірність батьківсько-материнським традиціям віри сьогодні не вистачає... мовляв, усе треба „доказати"... Тим часом, модерні „докази" легко заламати, модерними доказами", а люди справжньої сильної віри, спертої на розумінні правд віри, тримаються по-геройському навіть під тиском безбожної кремлівської тиранії.

Якщо о. редактор „Праці" знайде конструктивне міркування в іншому українському виданні, тоді він негайно доводить його до відома своїх читачів. Ось він сумлінно переповів і процитував статтю о. ред. Т. Міненка з православного двотижневика „Вісник" у Вінніпеґу. З допомогою тієї статті василіянин о. В. Зінько обґрунтував свої раніші міркування про потребу „громадської послідовности" у виховуванні молодших поколінь: не сміємо зневірюватися неуспіхами, заввагами і труднощами, але мусимо присвятити більше „практичної уваги" нашій молоді вдома, в церкві й організаціях.

Український християнський націоналізм

У своїх редакційних статтях о. ред. В. Зінько торкається таких вражливих питань, як, наприклад, українське національне військо, революційно-визвольна проблематика, моління за державну владу й військо тощо. Нам треба „молитися щоб військові люди були таки сторожами ладу і порядку" і щоб ми „не попались під владу тих, що нині кричуть на військо і зброєння, а самі найбільше зброяться і є ярими мілітаристами".

Слідкуючи за редакційними статтями у бразилійсько-українському часописі „Праця" тривалий час, я певен того, що висловлю думку багатьох читачів і журналістів, коли скажу: о. ред. В. Зінько пише свої міркування, згідно з принципами українського християнського націоналізму, та протягом багатьох років служить своїм читачам, як духовно-політичний провідник.

Цей його внесок в українську журналістику зокрема помітний на тлі вільної української преси протягом 1982 року.

Замість квітів на могилу

бл. п. Василя Більовщука

складають 30 долярів на ПАТРІЯРШИЙ ФОНД

Василь і Ліда СТЕБЕЛЬСЬКІ з родиною

У ВОСЬМУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ нашої Найдорожчої і ніколи Незабутньої ДРУЖИНИ, МАМУСІ, БАБИ КАСІ, І БАБЦІ

бл. п.

КАТЕРИНИ ВЕРБОВСЬКОЇ

з дому МАЙХРОВІЧ

В неділю, 19-го ГРУДНЯ 1982 р. буде відслужена СЛУЖБА БОЖА І ПАНАХИДА в українській католицькій церкві СВ. ІВАНА ХРЕСТИТЕЛЯ в НОРТГЕПТОНІ, Па.

В НЕДІЛЮ, 12-го ГРУДНЯ 1982 р. буде відслужена ПАНАХИДА в Українській Католицькій Церкві при 224 4-ій вул., по Службі Божій в АЛЛЕНТАВНІ, Па.

19-го ГРУДНЯ в Українській Православній Церкві при Фулертон Авеню буде відслужена ПАНАХИДА по Службі Божій.

Також в польськім костелі, 19-го ГРУДНЯ буде відслужена ПАНАХИДА по Службі Божій.

Просимо в цей день згадати Покійну в своїх молитвах.

ВІЧНА ЇЙ ПАМ'ЯТЬ!

МУЖ з ДОЧКАМИ, ЗЯТЯМИ І ВНУКАМИ

Другий Курінь УПС-ок „Ті, що греблі рвуть"

ділиться сумною вісткою з Членами, що 6-го грудня 1982 р. упокоїлась в Бозі

бл. п.

ІРИНА з ШУХЕВИЧІВ ЛЮБЧАК

довголітня членка нашого Куреня.

ПОХОРОН — в п'ятницю, 10-го грудня 1982 р., о год. 9:30 ранку з церкви св. Івана-Хрестителя в Нюарку, на український православний цвинтар св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

ВІЧНА ЇЙ ПАМ'ЯТЬ!

Опечаленій Родині складаємо щирі співчуття.

У глибокому смутку повідомляємо Родину і Знайомих, що 8-го грудня 1982 року відійшов у Вічність на 74-му році життя

бл. п.

ПАВЛО ШОПЕН

народжений в Україні.

ПАНАХИДА в п'ятницю, 10-го грудня 1982 р., о год. 8-ій веч. в похоронному заведенні Литвин і Литвин, 1600 Stuyvesant Avenue, Union, N.J.

ПОХОРОН в суботу, 11-го грудня 1982 р., о год. 9-ій ранку до української православної церкви св. Тройці при Lyins Avenue, а опісля на український православний цвинтар св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

Горем прибиті:
дружина — ЛІДІЯ
І ПРИЯТЕЛІ, які ними опікувалися

Чи новий...

(Закінчення зі стор. 2)

аспекти, зовсім не турбували ні організаторів, ні учасників конференції, хоч про здійснення ленінської національної політики говорили кількакратно. Центральне місце їх уваги зайняли тепер не твори Т. Шевченка, І. Франка, Лесі Українки, а матеріяли партійних з'їздів, конституції СССР та конституції УССР, вивчення яких вони доручили вчительству, як також твори Брежнєва „Мала земля„. „Відродження". „Цілина", „Спогади"....

Так у світлі рішень XXУІ з'їзду КПСС виглядають „шляхи підвищення ефективності викладання і вивчення української мови в школах республіки...". Під настановами партії головною метою цього вчительського з'їзду було посилення комуністичного виховання у школі, а в парі з цим і російщенню, маскованому зверху зближенням мов та білінґвізмом, який фактично дає перевагу російській мові та в остаточному висліді веде до повної асиміляції окремих національних мов.

ВИСОЧЕННА ТЕЛЕВІЗІЙНА ВЕЖА, 1,800 СТІП заввишки, впала у вівторок, 7-го грудня, разом з п'ятьма робітниками, які встановлювали на ній антену, в передмісті Гюстону в Тексасі, що зветься Міссурі Сити. Всі п'ятеро загинули. Три інші робітники, які перебували в той час на даху сусіднього будинку, були поранені. Аварія сталася в наслідок того, що антена, падаючи з вежі, перервала один із залізних тросів, який тримав вежу в рівновазі. Вежу мали пустити в експлуатацію в лютому 1983 року і нею користувалися б місцева телевізійна станція КТХН та дев'ять радіостанцій.

Приймається оголошення

СВЯТОЧНИХ ПОБАЖАНЬ

у „Свободі"

Адміністрація „Свободи" запрошує ВШановних Читачів, Установ, Організацій, Товариства, Професіоналістів, Купців і все Громадянство передати свої традиційні святочні привіти у збільшеному Різдвяному числі, що зайдуть у найдальші закутини світу.

Великий тираж „СВОБОДИ" та відповідний зміст збільшеного святочного числа, надають таким побаженням окремої вартости і значення.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

1 цаль через 1 шпальту	$ 7.00	4 цалі через 2 шпальти	$40.00
1 цаль через 2 шпальти ...	$10.00	5 цалів через 2 шпальти ...	$50.00
2 цалі через 2 шпальти ...	$20.00	6 цалів через 2 шпальти ...	$60.00
3 цалі через 2 шпальти ...	$30.00	та в інших розмірах.	

ОГОЛОШЕННЯ ПРИЙМАЄТЬСЯ —

за новим стилем .... до 12-го ГРУДНЯ 1982 року
за старим стилем .... до 19-го ГРУДНЯ 1982 року

При замовленні, ПРОШУ ЗАЗНАЧУВАТИ НА КОТРІ СВЯТА. Оголошення будуть поміщені в порядку їхнього приходу, в першому числі ті, що скоріше надішлють свої замовлення.

Зголошення святочних побажань, РАЗОМ З ГРОШОВОЮ ОПЛАТОЮ, залежно від величини оголошень, надсилати до:

"SVOBODA"

30 Montgomery Street Jersey City, N.J. 07302

За Михайлом Дудрою вся Лемківщина плаче

Українська народна пісня, що постала ще під час козацьких визвольних війн Богдана Хмельницького, оспівує славного козацького полковника Морозовицького-Морозенка. Полковник Морозовицький, потомок давнього, ще з українських княжих часів роду українських бояр, був відважним вояком, шаблею він завдав великих знищень полякам. Він часто у боротьбі на шаблях перемагав сам один кількох польських гусарів. Але в одній сутичці його оточили аж 12 польських кіннотчиків, і в тій боротьбі він, вбивши більше ніж половину противників, загинув геройською смертю. Про цього відважного і славного полковника український народ, з вдячности за його геройську боротьбу за визволення України з польського ярма, склав пісню: „Ой, Морозе, Морозенко..." Перефразовуючи цю пісню і пристосовуючи її до наших часів, ми можемо те саме сказати і про упокоївшогося д-ра Михайла Дудру: Ой ти Дудро, Дудраєнко,// Преславний козаче!// За тобою, козаченько,// Вся Лемківщина плаче.

Бо так, як за козацьких часів вся Україна плакала, коли загинув у бою преславний козак, Морозовицький-Морозенко, так сьогодні вся українська Лемківщина плаче за славним борцем за права вітки українського народу, лемків, за єдність Лемківщини з Україною, св.п. М.Дудрою. Різниця між полковником Морозовицьким і М.Дудрою тільки та, що полковник Морозовицький, перезваний народом Морозенком, боровся за волю України шаблею, мечем, а д-р Михайло Дудра боровся за права Лемківщини як політичний діяч словом і пером.

Д-р Михайло почав боротьбу за права лемків і Лемківщини проти польського гноблення ще молодим студентом. Від молодих років він належав до „Лемківської комісії", що діяла при Головній Управі Товариства „Просвіта" у Львові, завданням якої було допомагати лемкам пізнавати, хто вони національно, до якого народу приналежні. На Лемківщині розпаношилася була страшна національна язва — москвофільство, поширене поміж лемками ще за царських часів росіянами, які дурили лемків, що вони не русини-українці, а русскіє, зручно змішуючи стару нашу національну назву Русь, русини, з російськими — „Россія", „русскій". „Просвіта" при допомозі „Лемківської Комісії", створеної з уроджениців Лемківщини, до якої належав і молодий студент Михайло, поборювала це москвофільство серед лемків і поширювала між ними українську національну свідомість за допомогою книжок і часописів та живого слова — доповідей і лекцій.

Польський режим чинив усякі перешкоди „Просвіті", щоб вона не могла ширити національної свідомости серед лемків на Лемківщині: викреслювали освідомлюючі статті з українських часописів, закривали читальні „Просвіти" по лемківських селах, переслідували тих українських просвітніх діячів, які навчали лемків, що вони не росіяни, а українці. Звісно, полякам було на руку, щоб лемки були поділені на москвофілів і українців, щоб сварилися між собою, бо так було легше лемків гнобити. Полякам дуже не подобалася освідомлююча праця молодого Михайла серед лемків, і вони його заарештували. Але тому що польський режим не міг Михайла засудити, щоб запроторити його в тюрму, бо він був американським горожанином, народженим в ЗСА, поляки виганяють його до Америки.

Прибувши до Америки, св. п. Михайло як уповноважений „Лемківської Комісії" при „Просвіті" у Львові, почав організувати лемків в ЗСА і Канаді, щоб допомогти своїм гнобленим сестрам і братам лемкам у краю. Він приєднався до інуючого вже тут Лемківського Допомогового Комітету в Ню Йорку, який заснували лемки-піонери: покійний вже сьогодні Олекса Роман, колишній січовий стрілець і борець за визволення України в 1917-21 роках, та ще живі Теодор Копка, Степан Пельц й інші. За старанням М.Дудри скликано, здається, в 1936 році перший лемківський З'їзд у Філядельфії, на якому засновано сьогодні вже славну і заслужену Організацію Оборони Лемківщини, яка поставила собі за мету — морально і матеріяльно допомагати лемкам у краю. Моральна праця полягала в тому, що за зібрані гроші американських і канадійських лемків, закуповували і висилали на Лемківщину книжки, передплачували часописи, допомагали будувати народні доми на Лемківщині, матеріяльно допомагали лемківським студентам у краю стипендіями, спішили з допомогою погорільцям тощо.

Щоб зорганізувати лемків за океаном і згуртувати їх в рядах ООЛ Михайло Дудра відвідав майже всі американські і канадські міста, де знаходилися більші скупчення вихідців з Лемківщини, і заснував там відділи ООЛемківщини. Бувши добрим промовцем і добрим організатором, Михайло зорганізував тоді чи не 52 відділи. На тодішні часи ООЛ була одною із найбільших, тобто найчисленніших (поза братськими) організацій, яка діяла на терені Америки й Канади.

Подібно як на Лемківщині, на превелике лихо, також в Америці й Канаді, була сильно поширена серед лемків національна язва москвофільства, а тут ще й з додатком комунофільства. За океаном вже тоді діяла сильна москвофільська лемківська організація „Лемко-Союз", що також мала свої численні відділи в Америці й Канаді. „Лемко-Союз", видавав свою газету, що називалася спочатку „Лемко", а пізніше „Карпатська Русь" (яка появляється ще й досі), які сильно поборювали, з одного боку, українців і українство, а з другого, ширили москвофільську і комунофільську язву серед заокеанських лемків.

Щоб могти протидіяти москвофільській і комунофільській пропаґанді „Лемко-Союз" і його газеті, Організація Оборони Лемківщини, за порадою Михайла Дудри, стала видавати свою газету „Дзвін", яку редаґував Покійний. Під його вмілим редаґуванням газета викривала брехні москвофільської газети та ширила правду, що лемки є частиною українського народу.

Цю корисну працю Михайла як за океаном, так і в краю, перервала Друга світова війна. ООЛ припинила свою діяльність, а Михайло записався на дальші студії, які закінчив докторатом, і пізніше викладав в американських високих школах.

Коли після закінчення Другої світової війни за океан прибула нова численна українська еміґрація, а серед них багато українців, уродженців Лемківщини, вони відновили діяльність заснованої і розбудованої Михайлом Організації Оборони Лемківщини, і вона діє по сьогоднішній день на користь лемків і Лемківщини. Труд св.п. Михайла не пішов намарно, лемківська організація, яку він заснував і розбудував, діє і допомагає лемкам і Лемківщині.

І хоч у повоєнний час Михайло вже не брав активної участи в діяльности ООЛ, бо знемагав на здоров'ї, але я знаю з розповідей його самого та його брата Степана, що він увесь час цікавився її працею, радів її успіхам та журився її клопотами, яких на жаль, було немало.

Св.п. Михайло відійшов на вічний відпочинок, провівши плідно своє життя на праці для добра рідного українського народу, а зокрема, для найріднішої для нього вітки українського народу — лемків. Поховали його у привітній американській землі, а не в Україні, на його рідній лемківській землі.

Св.п. М. Дудра заслужив своєю працею, на те, щоб, коли постане вільна українська держава, до складу якої буде також приєднана і многострадальна Лемківщина, його краяни-лемки, перевезли його тлінні останки на Лемківщину і поховали у селі Гладишові, звідки вийшли його батьки.

С.Женецький

Український Відділ Голосу Америки

шукає

КАНДИДАТІВ

на працю з професійним досвідом у вживанні української мови і з радіо-журналістичними здібностями.

Кандидати повинні мати також добре знання англійської мови, голос і дикторські здібності, відповідні для передач на коротких хвилях, і обізнаність з важливішими поточними подіями у світі, особливо щодо американсько-радянських відносин. Усі кандидати мусять пройти письмовий і дикторський іспит.

Праця полягає переважно у перекладах матеріялів з англійської на українську мову і в писанні репортажів на різні теми. Початкова заробітна платня — від $20,256 до $24,508 на рік, залежно від кваліфікацій.

Зацікавлених просимо надсилати заповнену анкету SF-171 (про бажання вступити на працю до федеральної установи), або писати в цій справі, на адресу:

Voice of America Personnel
Room 1341, 330 Independence Avenue S.W.
Washington, D.C. 20547

SPECIAL CHRISTMAS RATES

25% off

regular price of one year's subscription to The Ukrainian Weekly

$3.75 for UNA members (regularly $5)

$6 for non-members (regularly $8)

Give the yearlong gift to your family, friends, colleagues — or yourself.

Please send The Weekly as a gift to:

Name ____________________
Address ____________________
City ____________ State ______ Zip ______

UNA member: ☐ yes ☐ no

In addition, send The Weekly to me:

Name ____________________
Address ____________________
City ____________ State ______ Zip ______

UNA member: ☐ yes ☐ no

☐ Bill me.
☐ Payment enclosed.

Mail to: THE UKRAINIAN WEEKLY 30 MONTGOMERY ST. JERSEY CITY, N.J. 07302

Offer expires January 15, 1983. New subscriptions only.

СПЕЦІЯЛЬНА НАГОДА ДЛЯ ЧЛЕНІВ УНСОЮЗУ:

ПОДВОЇТЬ СВОЄ ЖИТТЬОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗ ЛІКАРСЬКИХ ОГЛЯДИН!

ХТО МОЖЕ ПОДВОЇТИ СВОЄ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ?

Всі теперішні члени УНСоюзу у віці 0 до 65 років.

ЯКИЙ ПЛЯН ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МОЖНА ВИБРАТИ?

У віці 0 до 60 років можна вибрати один із плянів життьового або вивінувального забезпечення.

У віці 61 до 65 років тільки грамоти на ціле життя кляси W.

ЯКІ ВКЛАДКИ ТРЕБА БУДЕ ПЛАТИТИ?

Висота вкладок за ці нові грамоти буде відповідна до вибраної кляси та теперішнього віку члена.

НА ЯКУ СУМУ МОЖНА НАБУТИ ГРАМОТУ?

На суму рівну теперішньому забезпеченню члена в УНСоюзі, або меншу. Мінімальна сума, що її можна набути, це $1,000.

ЧИ ТРЕБА ПРОХОДИТИ ЛІКАРСЬКІ ОГЛЯДИНИ?

Аплікації приймає Головна Канцелярія УНСоюзу без лікарських оглядин. Тільки у випадку ствердження недомагань чи недуги вона може зажадати доповнення аплікації вислідом лікарських оглядин.

Увага! З цієї нагоди можна скористати тільки до 31-го ГРУДНЯ 1982-го року

В справі цього забезпечення просимо звертатися до секретарів Відділів УНСоюзу. Коли бажаєте одержати аплікації та додаткові інформації про це забезпечення з Головної Канцелярії УНСоюзу, перешліть свою адресу (по-англійськи) до

UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION
P.O. Box 17a ■ Jersey City, N.J. 07303

____
(Ім'я та прізвище)

____
(Число дому та вулиця)

____
(Місто, стейт, пошотовий код)

Шановні Секретарі
та
Організатори УНС!

Членська кампанія 1982 року кінчається з 31-им грудня. Тому аплікації нових членів прийматиме Головна Канцелярія тільки до 31-го грудня 1982 року.

Докладіть всіх старань, щоб виконати свої квоти та вислати аплікації вчасно, щоб вони дійшли до Головної Канцелярії не пізніше, як 31-го грудня 1982 року.

ГОЛОВНА КАНЦЕЛЯРІЯ УНС

Нові випуски „Українського Історика" за 1982 рік

Новий випуск „Українського Історика" (ч. 1-2 за 1982 р.) появляється з деяким запізненням через певні ускладнення в мюнхенській друкарні і за це прохаємо вибачення. Дане число вже зложене і в короткому часі буде розіслане усім передплатникам. Зміст числа 1-2, 1982: Дмитро Дорошенко: „Що таке історія Східньої Европи?"; Олег Ґерус: „Маніфестація козацької ідеї в модерній історії України" (англомовна стаття); Ігор Зєлик: „До питання взаємовідносин між історією та соціологією". Історична документація — Юрій Бадзьо: „Знищення і русифікація української історичної науки в Україні". Грушевськіяна — Любомир Винар: „Матеріяли до біографії Михайла Грушевського". Дискусія — Олександер Домбровський: „Що таке історія України?". Резензійні статті — Марко Антонович: „Ювілейне видання УНІГУ" (випуск присвячений проф. О. Пріцакові). Крім того в окремому розділі „Огляди-рецензії" поміщено критичні рецензії на історичні видання українською, німецькою, англійською, польською і російською мовами. Наукова хроніка подає важливі інформації про українське наукове життя за 1982 рік.

Число 3-4 „Українського Історика" за 1982 рік уже здано до друку. Це число присвячене 100-літтю з дня народин трьох визначних українських істориків: Дмитра Дорошенка, Вячеслава Липинського і Михайла Слабченка. Дослідження наукової спадщини цих трьох істориків подане в статтях Олександра Оглоблина, Богдана Винара, Марка Антоновича і Любомира Винара. Окремий розділ присвячено 100-літтю українського поселення в Канаді з працею сенатора Павла Юзика. Також у ч. 3-4 друкуються статті Ярослава Падоха, Ігоря Каменецького, Олександра Барана та інших дослідників. Це число містить у собі багатий рецензійний відділ і хроніку наукового життя.

Дослідження історії України під час Другої світової війни

Наукове дослідження української історії під час Другої світової війни належить до занедбаних ділянок. Вже прийшов час, щоб докладно вивчити і насвітлити українське життя в тому бурхливому воєнному періоді. Ідеться зокрема про об'єктивне вивчення діяльности українського підпілля (ОУН і інші політичні угрупування), питання українсько-німецької співпраці в даному періоді, постання УПА отамана Тараса Бульби і ґенеза УПА Стапана Бандери, аналізи акту 30-го червня 1941 року і діяльности Української Національної Ради у Києві 1941 року, питання взаємовідносин між ОУН Мельника і ОУН Бандери, проблеми українсько-жидівських і українсько-польських взаємин.

Ідеться тут про наукове дослідження цього важливого періоду української історії, про виготовлення відповідного хронологічного довідника до даних подій і до установлення певних історичних фактів на основі джерельних досліджень. Дотепер цією проблематикою головно займалися учасники згаданих подій, а тому їхні праці дуже часто є суб'єктивні і не мають відповідної джерельної бази. Було б найкраще, якщо б учасники писали спогади з даної доби, а дослідження залишили професійним історикам.

Саме тому на форумі УІТ виринула думка покликати до життя окрему Комісію для устійнення фактів і дат із української історії 1939-1945 років. У дану комісію повинні б входити представники від УІТ-НТШ і УВАН. І лише після пророробленої праці над установленням правдивих фактів і хронології подій, українська громада, а зокрема українознавчі школи, будуть мати змогу включити цей період в шкільні підручники та в інші видання об'єктивні інформації про цей період української історії. В іншому разі без належної перевірки подій, замість об'єктивної історії, спопуляризується історія даного періоду в різних партійно-політичних насвітленнях, а це може спричинити значну шкоду.

ARKA Company DEPARTMENT STORE
48 East 7th St.
Tel. GR 3-3550, New York, 10003

Кутя, мак, мед, гриби, різдвяні карточки, календарі на 1983 рік, все є в Арці.

■ REAL ESTATE ■

EAST HANOVER, N.J.
COLONIAL ДІМ, 7 р., 8 кімн., кухня, вітальня, їдальня, родинна кімната з коминком, 4 великі спальні, 2½ лазнички, викінч. підвал, газов. огрівання на гарячу воду, ґараж на 2 авта, центр. холодження, басейн у землі, при чудовій вул., близ. Флорґам Парк. Власник переноситься. Цінить понад $160,000.

Dnister, Inc.
(201) 761-5577
737 Irvington Avenue
Maplewood, N.J. 07040

HELP WANTED

SALES
CAREER OPPORTUNITY
FOREIGN LANGUAGE
SPEAKING PEOPLE
Men & Women $20-$45,000 COMMISSION. PART TIME & FULL TIME. IF YOU ARE AMBITIOUS & ARE A SUCCESS MINDED PERSON WHO IS SEEKING NOT JUST A JOB BUT A CAREER WITH THE LEADER IN CITY BUILDING.
..COMPREHENSIVE TRAINING
..DYNAMICS SALES
..HEALTH INSURANCE
..PLUS OTHER BENEFITS
FOR PERSONAL INTERVIEW CALL
MR. CRUZ — (215) 245-7505

ДОМАШНЯ РОБОТА
Українська родина в Денвер, Коло., пошукує досвідчену жінку для домашньої роботи і опіки над 2-ма немовлятами. Окрема кімната, лазничка, кухня й інші вигоди. Платня після умови. Зголошуватися листовно на адресу:
DR. BOHDAN WYNAR
6008 S. Laksview
Littleton, Colo. 80120

LYTWYN & LYTWYN
UKRAINIAN
FUNERAL DIRECTORS
AIR CONDITIONED
Обслуга ЩИРА і ЧЕСНА.
Our Services Are Available Anywhere in New Jersey.
Також займаємося похоронами на цвинтарі в Бавнд Бруку і перенесенням Тлінних Останків з різних країн світу.
UNION FUNERAL HOME
1600 Stuyvesant Avenue
(corner Stanley Terr.)
UNION, N.J. 07083
(201) 964-4222

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ
ПОГРЕБНИК
Займається похоронами в BRONX, BROOKLYN, NEW YORK і ОКОЛИЦЯХ
КОНТРОЛЬОВАНА
ТЕМПЕРАТУРА
Peter Jarema
129 EAST 7th STREET
NEW YORK, N.Y. 10009
(212) 674-2568